

PHÒNG, CHỐNG TỆ NẠN XÃ HỘI XÂM NHẬP VÀO HỌC ĐƯỜNG CỦA HỌC VIÊN QUÂN ĐỘI ĐÁP ỨNG YÊU CẦU GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Trương Công Minh, Trương Công Mẫn
Trường Đại học Nguyễn Huệ

Tóm tắt: Học đường là nơi học sinh, sinh viên, học viên tích lũy kiến thức, rèn luyện đạo đức và phát triển toàn diện. Phòng, chống tệ nạn xã hội (TNXH) xâm nhập vào học đường nói chung và học đường Quân đội nhân dân Việt Nam (Quân đội) nói riêng là vấn đề quan trọng nhằm đào tạo nguồn nhân lực vừa “hồng”, vừa “chuyên” cho đất nước. Đây là trách nhiệm của nhà trường và toàn xã hội. Trong đó, cá nhân học sinh, sinh viên, học viên là yếu tố quyết định. Bài viết tập trung trao đổi biện pháp phòng, chống TNXH xâm nhập vào học đường của học viên Quân đội (HV) đáp ứng yêu cầu giáo dục và đào tạo (GD&ĐT) để cùng nghiên cứu.

Từ khoá: Phòng, chống tệ nạn xã hội; học đường; học viên Quân đội.

PREVENTING THE INFILTRATION OF SOCIAL EVILS INTO MILITARY ACADEMIC INSTITUTIONS AMONG MILITARY STUDENTS TO MEET THE REQUIREMENTS OF EDUCATION AND TRAINING

Abstract: Educational institutions are places where students and trainees acquire knowledge, cultivate moral character, and develop holistically. Preventing and combating social evils from infiltrating schools in general—and those of the Vietnam People's Army (VPA) in particular—is a critical issue for training human resources who are both “loyal” and “competent” for the nation. This is the responsibility of educational institutions and society as a whole. Among these, individual students and trainees play a decisive role. This article focuses on discussing measures to prevent and combat the infiltration of social vices into the educational environment of Army trainees (trainees) to meet the requirements of education and training (education and training) for further study.

Keywords: Prevention and combat of social evils; educational institutions; Vietnam People's Army trainees.

Nhận bài: 21/08/2026

Phản biện: 21/09/2026

Duyệt đăng: 24/09/2026

I. MỞ ĐẦU

“Cuộc Cách mạng công nghệ lần thứ tư, nhất là công nghệ số và trí tuệ nhân tạo diễn ra nhanh, sâu sắc và toàn diện; các vấn đề ... an ninh truyền thống, phi truyền thống ngày càng phức tạp” với các mặt trái của nó đang làm nảy sinh và lan nhanh các TNXH nhất là các loại tội phạm trên không gian mạng (nghiện trò chơi trực tuyến, lừa đảo qua mạng, phát tán thông tin xấu độc, văn hoá phẩm đồi trụy, kích động bạo lực), nạn cờ bạc, lô đề, cá độ, tín dụng đen, mại dâm, bạo lực học đường, ma túy, mê tín dị đoan.... Vấn đề này không chỉ làm nhức nhối cho xã hội, mà nó đã, đang và có nguy cơ từng ngày, từng giờ thấm thấu bằng nhiều con đường vào học đường, làm hư hỏng cán bộ, giáo viên, nhân viên, học sinh, sinh viên, HV. Trong bối cảnh đó, yêu cầu GD&ĐT đặt ra là người học không chỉ tiếp thu tri thức từ giảng viên mà còn phải phòng, chống các TNXH xâm nhập để phát triển toàn diện, “thực hiện nhất quán quan điểm GD&ĐT là quốc sách hàng đầu, quyết định tương lai dân tộc”. Vì vậy, phòng, ngừa TNXH xâm nhập vào học đường nói chung, học đường Quân đội nói riêng vừa là yêu cầu cấp thiết trước mắt, vừa mang ý nghĩa chiến lược lâu dài đối với sự nghiệp GD&ĐT của Quân đội hiện nay, trong đó vai trò của HV mang tính quyết định.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số vấn đề lý luận về tệ nạn xã hội và tác hại khi xâm nhập vào học đường Quân đội

Tệ nạn xã hội là hiện tượng xã hội mang tính tiêu cực, là các hành vi trái với chuẩn mực xã hội, vi phạm đạo đức, pháp luật, gây ra những hậu quả nghiêm trọng cho cá nhân, gia đình và xã hội. Khi TNXH xâm nhập vào học đường Quân đội - nơi được thiết kế đặc thù nhằm phục vụ hoạt động giảng dạy, học tập và rèn luyện theo tiêu chuẩn nghiêm ngặt của lực lượng vũ trang sẽ có tác hại rất lớn đối với bản thân người tham gia như huỷ hoại sức khỏe, tha hoá nhân cách, mất tương lai; đối với gia đình sẽ làm khánh kiệt tài chính, tan vỡ hạnh phúc, huỷ hoại danh dự, truyền thống, đạo lý và nghiêm trọng hơn là ảnh hưởng tiêu cực đến thế hệ sau; đối với xã hội, nhà trường làm suy giảm nguồn nhân lực, mất an ninh trật tự, hạ thấp uy tín, truyền thống của nhà trường, làm ảnh hưởng đến hình ảnh cao đẹp “Bộ đội Cụ Hồ”. Nguy hiểm hơn nó có xu hướng làm lệch lạc, tạo kẻ hở cho sự “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong nội bộ, đây là cơ hội để các thế lực thù địch lợi dụng xuyên tạc, chống phá Đảng, Nhà nước và Quân đội.

Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nói: “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người kế thừa xây dựng xã hội chủ nghĩa vừa “hồng” vừa “chuyên”. Một trong những mục tiêu GD&ĐT đặt ra trong Quân đội hiện nay là “Đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ,... có bản lĩnh chính trị vững vàng, ...; có phẩm chất đạo đức cách mạng;”. Do đó, yêu cầu đối với HV các học viện, nhà trường Quân đội không chỉ học tập mà còn phải rèn luyện để vừa có đức, vừa có tài.

Phòng, chống TNXH xâm nhập vào học đường Quân đội sẽ loại bỏ các tác hại do tệ nạn gây ra, góp phần xây dựng Quân đội “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại”, hiện thực hoá chủ trương của Đảng về “Phát triển toàn diện con người Việt Nam về đạo đức, trí tuệ, ý thức dân tộc, trách nhiệm công dân, thượng tôn pháp luật, năng lực sáng tạo, thẩm mỹ, thể lực, kỹ năng sống, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng số”.

2.2. Thực tiễn công tác phòng, chống tệ nạn xã hội xâm nhập vào học đường Quân đội trong thời gian qua

Trong những năm qua, các học viện, nhà trường Quân đội luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai thực hiện có hiệu quả công tác giáo dục, quản lý kỷ luật và phòng, chống TNXH. Đã tập trung triển khai nhiều biện pháp nhằm cụ thể hoá các nghị quyết, chỉ thị, quy định của Quân uỷ Trung ương, Bộ Quốc phòng, Bộ GD&ĐT phù hợp với điều kiện quản lý, GD&ĐT của nhà trường, nổi bật là:

Duy trì hiệu quả hoạt động “Tổ tư vấn tâm lý – pháp lý quân nhân”, các mô hình học tập “Lời Bác dạy ngày này năm xưa”, “Mỗi tuần học một điều luật”, “Mỗi ngày một câu hỏi pháp luật”;

Thường xuyên tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật, phòng chống TNXH theo đúng chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước bằng nhiều hình thức sáng tạo như tổ chức các hội thi, các buổi tuyên truyền bằng hình thức sân khấu hoá, các tiểu phẩm kịch ngắn; phối hợp với đài phát thanh – truyền hình địa phương, các phương tiện thông tin đại chúng, đài truyền thanh nội bộ để tuyên truyền; xây dựng video clip, các bài viết đăng lên kênh Facebook chính thống, nhóm Zalo đơn vị, nhóm Zalo phụ huynh;

Thường xuyên kiểm tra, giám sát công tác phòng, chống TNXH thông qua các hoạt động học tập, sinh hoạt, các mối quan hệ xã hội, bạn

bè, người thân, gia đình của HV. Khi phát hiện có nguy cơ vi phạm, hoặc những thời điểm ngoại cảnh dễ tác động, kịp thời sinh hoạt, quán triệt, triển khai các biện pháp phòng ngừa hiệu quả.

Qua đó, làm cho mọi cán bộ, giáo viên, nhân viên, chiến sỹ, HV thấm nhuần sâu sắc pháp luật Nhà nước, điều lệnh, điều lệ, kỷ luật Quân đội, quyền, nghĩa vụ, trách nhiệm của quân nhân trong quan hệ pháp luật, phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, hoạt động quân sự và đời sống xã hội, tác hại của TNXH. Từ đó không ngừng nâng cao nhận thức, trách nhiệm của HV trong việc tự học, tự rèn, chấp hành pháp luật, kỷ luật và phòng, chống TNXH một cách tự giác, nghiêm minh, tỷ lệ vi phạm theo chiều hướng giảm, nội bộ đoàn kết thống nhất, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ GD&ĐT.

Tuy nhiên, “Bên cạnh những thành tích đã đạt được, công tác giáo dục, đào tạo ở các trường đại học, cao đẳng vẫn còn những hạn chế nhất định... chưa chú trọng đúng mức việc giáo dục đạo đức, lối sống và kỹ năng làm việc”. Các nguy cơ dễ dẫn đến vi phạm vẫn còn tiềm ẩn như tham gia tín dụng đen, đánh bạc, gá bạc, cá độ, tổ chức cho vay nặng lãi, bán hàng đa cấp; mua bán, tàng trữ, sử dụng chất kích thích, chất hướng thần, chất gây nghiện, tiền chất; tương tác (truy cập, xem, phát tán, bình luận, chia sẻ) nội dung tiêu cực, phản cảm, thông tin xấu độc trên Internet... Vì vậy, thực tiễn đặt ra cần phải đề phòng, kiểm soát, ngăn chặn và đẩy lùi TNXH thâm nhập vào học đường Quân đội.

2.3. Biện pháp phòng, chống tệ nạn xã hội xâm nhập vào học đường của học viên Quân đội

Một là, Nâng cao nhận thức pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội; hiểu rõ tác hại của các tệ nạn xã hội.

Nhận thức pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội có vai trò rất quan trọng đối với cá nhân và tập thể quân nhân, là nền tảng để hình thành ý thức pháp luật, điều chỉnh hành vi của quân nhân và góp phần xây dựng Quân đội nói riêng, Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa nói chung trật tự và phát triển. Khi HV tham gia vào các TNXH là hành vi vi phạm pháp luật, kỷ luật. Nhận thức đầy đủ về pháp luật Nhà nước, kỷ luật Quân đội sẽ giúp cho mỗi HV hiểu và chấp hành pháp luật, thực hiện quyền và nghĩa vụ của mình, tránh vi phạm pháp luật, kỷ luật hay nói cách khác sẽ có thái độ tôn trọng và tự giác tuân thủ đúng pháp luật, từ đó giúp HV biết cách bảo vệ quyền, lợi ích chính đáng của mình và người khác trước những tác động của TNXH.

Việc hiểu rõ tác hại của các TNXH xâm nhập vào học đường Quân đội sẽ giúp HV nâng cao ý thức cảnh giác trước những nguy cơ, chủ động phòng ngừa, đấu tranh và ngăn chặn các TNXH, góp phần bảo vệ môi trường học tập, công tác lành mạnh, an toàn, đoàn kết, bảo vệ uy tín, danh dự của cá nhân và đơn vị, không ngừng nâng cao chất lượng học tập, rèn luyện, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

Theo đó mỗi HV cần quán triệt, học tập nắm chắc các nội dung phổ biến, giáo dục pháp luật trong Quân đội, nội dung “Mỗi tuần học một điều luật”, “Mỗi ngày một câu hỏi pháp luật”, nắm chắc điều lệnh và các quy định của Quân uỷ Trung ương, Bộ Quốc phòng, Bộ GD&ĐT nhất là Thông tư số 24/2026/TT-BQP ngày 01/4/2026 của Bộ Quốc phòng về ban hành Điều lệnh Quản lý bộ đội QĐNDVN, Chỉ thị số 76/CT-BQP ngày 28/4/2026 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng về việc tăng cường công tác giáo dục chính trị, quản lý tư tưởng, duy trì kỷ luật và bảo đảm an toàn trong Quân đội nhân dân Việt Nam. Đồng thời phải hiểu rõ các tác hại của các TNXH gây ra để tự phòng, chống và cùng tập thể lớp, nhà trường có biện pháp phòng, chống nhằm xây dựng môi trường học tập lành mạnh, an toàn.

Hai là, Chấp hành nghiêm pháp luật Nhà nước đã được cụ thể hoá bởi các quy định của Bộ Quốc phòng, Bộ Giáo dục và Đào tạo và nhà trường.

Đây là nội dung cơ bản nhất nhằm ngăn ngừa, phòng, chống các TNXH xâm nhập vào học đường Quân đội và cũng là trách nhiệm của mỗi HV nhằm bảo đảm quyền lợi tập thể và cá nhân, góp phần xây dựng nhà trường vững mạnh toàn diện “Mẫu mực, tiêu biểu”.

Hiến pháp nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam và hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật Việt Nam, đã được Bộ Quốc phòng, Bộ GD&ĐT cụ thể hoá bằng điều lệnh, điều lệ, quy định phù hợp với môi trường Quân đội. Theo đó mỗi HV chấp hành nghiêm pháp luật mà cụ thể là thực hiện nghiêm điều lệnh Quân đội, chỉ thị, quy định của Bộ Quốc phòng, Bộ GD&ĐT, nội quy của nhà trường về công tác giáo dục chính trị, quản lý tư tưởng, duy trì kỷ luật, bảo đảm an toàn nói chung và phòng, chống TNXH nói riêng.

Bên cạnh việc tự giác chấp hành pháp luật, kỷ luật, từng HV phải tuân thủ sự kiểm tra, giám sát của lãnh đạo, chỉ huy các cấp để sớm nhận diện, phát hiện, ngăn chặn TNXH, nhất là các hành vi sử dụng thiết bị điện tử thông minh để các TNXH

đễ xâm nhập vào học đường Quân đội như truy cập, xem, phát tán, bình luận, chia sẻ các nội dung tiêu cực, phản cảm (khiêu dâm, bạo lực...), thông tin xấu độc trên Internet. Kiểm tra, giám sát về công tác bảo vệ bí mật Nhà nước, bí mật Quân đội như chia sẻ các nội dung thông tin mật, thông tin, hình ảnh hoạt động của cơ quan, đơn vị lên Internet, mạng xã hội khi chưa được cấp có thẩm quyền cho phép.

Ba là, Xây dựng lối sống lành mạnh, tích cực tham các hoạt động văn hoá, văn nghệ, thể dục, thể thao và các phong trào do nhà trường phát động.

Lối sống lành mạnh trong Quân đội có ý nghĩa rất quan trọng nhằm xây dựng người quân nhân cách mạng có bản lĩnh chính trị vững vàng, ý thức tổ chức kỷ luật tốt, có phẩm chất đạo đức và sức khoẻ toàn diện góp phần ngăn ngừa các nguy cơ TNXH xâm nhập vào nhà trường. Theo đó, để học tập tốt, rèn luyện nghiêm HV phải thực hiện đúng 11 chế độ làm việc, sinh hoạt trong ngày, 03 chế độ trong tuần. Đây là nội dung cốt lõi nhất để hình thành nếp sống của HV trong học đường Quân đội, sớm hình thành lễ tiết, tác phong chính quy, mẫu mực của người cán bộ.

Ngoài mối quan hệ trong đơn vị với đồng chí đồng đội, khi được đơn vị giải quyết phép, tranh thủ, ra ngoài doanh trại, HV phải biết lựa chọn bạn bè, môi trường giao thiệp lành mạnh, tránh xa đối tượng có biểu hiện vi phạm pháp luật hoặc lôi kéo tham gia TNXH, bảo vệ bản thân, không thử, không tham gia, không tiếp tay cho các hành vi vi phạm pháp luật và TNXH, “Lấy gương người tốt, việc tốt để giáo dục lẫn nhau, là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”. Không tham gia trò chơi, tặng quà, cờ bạc, cá độ, vay nợ trực tuyến, phát trực tuyến (bán hàng giả, cung cấp thông tin giả mạo, quảng cáo tuyên truyền sai sự thật) trái quy định của pháp luật.

Lối sống lành mạnh cần phải biết đấu tranh với các mầm mống TNXH, quan điểm sai trái, thông tin xấu độc trên các trang thông tin điện tử được cấp có thẩm quyền cho phép, tránh rơi vào bẫy của đối tượng chống phá; chủ động phát hiện, tố giác và báo cáo với người chỉ huy, cơ quan chức năng khi phát hiện các TNXH xâm nhập vào đơn vị để góp phần xây dựng môi trường học đường lành mạnh.

Bên cạnh đó cần phải tích cực tham gia các hoạt động văn hoá, văn nghệ, thể dục, thể thao để rèn luyện thể chất, tinh thần, tạo, giữ bầu không

khí vui chơi, phấn khởi trong nhà trường. Tham gia vào các phong trào khác như hiến máu nhân đạo, vệ sinh môi trường, nghiên cứu khoa học... cũng có ý nghĩa xây dựng tâm lý tích cực, góp phần tạo nên môi trường học đường lành mạnh mà các TNXH khó thể và không thể xâm nhập vào học đường Quân đội.

III. KẾT LUẬN

Xây dựng Quân đội “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại” đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa là chủ trương chiến lược của Đảng, trong đó đào

tạo đội ngũ cán bộ Quân đội là yếu tố tiên quyết. Yêu cầu đặt ra đối với HV Quân đội không chỉ là hoàn thành nhiệm vụ học tập mà còn phải rèn luyện toàn diện về phẩm chất chính trị, đạo đức, kỷ luật, năng lực chuyên môn và sức khỏe. Việc phòng, chống TNXH xâm nhập vào học đường Quân đội vừa là yêu cầu bắt buộc trong học tập, rèn luyện, vừa là trách nhiệm đối với tập thể, nhà trường và xã hội, đồng thời là quyền lợi chính đáng để được sống, học tập và cống hiến trong môi trường Quân đội chính quy, kỷ luật, an toàn và lành mạnh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- ĐCSVN, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV, Tập II. Nxb Chính trị quốc gia sự thật, Hà Nội, 2026.
- ĐCSVN, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 12. Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2016.
- Hồ Chí Minh toàn tập, Tập 15. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011.
- Quân uỷ Trung ương, Nghị quyết số 1657-NQ/QUTW, ngày 20/12/2022 về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới, Hà Nội, 2022.
- Thông tư số 24/2026/TT-BQP ngày 01/4/2026 của Bộ Quốc phòng về ban hành Điều lệnh Quản lý bộ đội QĐNDVN.
- Chỉ thị số 76/CT-BQP ngày 28/4/2026 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng về việc tăng cường công tác giáo dục chính trị, quản lý tư tưởng, duy trì kỷ luật và bảo đảm an toàn trong Quân đội nhân dân Việt Nam.